

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae
Christiana. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De
Sacrificio Missae. VI. De Discretione Spirituum ... Operum Eminentiss.
Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XXVI. De Amicitia. Quibus officiis sit colenda. Praecepta quaedam ad
mutuam conversationem pertinentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

esse arbitratur, malum de nōmine suspicatur: qui stultus apud homines videri non refugit, ut sit sapiens apud Deum: qui ab omni multiplicitate alienus simplici intentione Deo placendi cuncta operatur. Quid turbaris erga plurima infelix astutia? Unum est necessarium, ut ad eum pervenias, qui unus & simplicissimus est. Nunquam pertinges ad metam, si dupli gradieris viā.

3. Fidelitas inter maxima & præcipua humani generis bona colenda est: hâc enim sublatâ tollitur usus commerciorum, dissolvitur amicitia, fœdera dissociantur, universa Respublica perturbatur. Rara tamen & ista est, ac ferè mundo incognita virtus. Passim accusant humanam perfidiam tot ad contractus adhibiti testes, tot stipulationum firmamenta, tot interpositæ industriae, quæ nihilominus vix sufficiunt, ut firma maneant pacta & conventa. Adeò plerique sordidi sunt, ut sanctior sit illis quæstus quam fides. O turpem humano generi publicæ fraudis ac nequitiæ confessionem! Nemini credimus sine teste, sine sponsore: & tutius in tabulis, quam in animi sacrario fidem custodiri arbitramur. Cæterum vir fidelis quocunque opus promissum constanter exequitur, commissa sibi secreta nemini pandit, datam fidem etiam hostibus servat, ipsamque regnis ac vitæ præfert. Tardè quidem promittit, quia celeri sponsioni celerem incumbere pœnitentiam novit: sed si semel spoondit, non fallit, non violat, nisi forte rerum status mutetur, aut peccandi periculum incidat. Neminem obligat promissio, quæ non potest sine scelere adimpleri.

C A P. XXVI. *De Amicitia. Quibus officiis sit colenda.
Præcepta quadam ad mutuam conversationem
pertinentia.*

1. **N**ihil magis ad humanam vitam necessarium, quam amicitia, nihil commodius, nihil jucundius. Ea est mutua duorum benevolentia in virtute fundata & bonorum communicationi conjuncta. Quantum hoc bonum est,

est, ubi præparata sunt pectora, in quæ tutò secrètum omne descendat: quorum conscientiam minus quam tuam timeas, quorum sermo sollicitudinem leniat, sententia consilium expediat, hilaritas tristitiam dissipet, conspectus ipse delectet? Quid dulcius quam hominem habere, cui confiteri non timeas si quid deliqueris, cuius vel solus occursus proposit tibi? Minuta quædam animalia cum mordent non sentiuntur, adeò tenuis est illis & fallens in periculum vis; tumor indicat mortuum, idem tibi eveniet in boni amici conversatione, non deprehendes quemadmodum & quando tibi proposit, profuisse deprehendes. Vera autem esse amicitia nequit, nisi reciprocus interveniat amor; sed amare principalius est quam amari: atque ideo benevolentia pro fundamento statuitur, redamatio connotatur. Vera item amicitia est, & Christi glutino copulata, quam non utilitas rei familiaris, non sola corporalis præsentia, non mendax obsequium, non fallax adulatio; sed timor Dei & divinarum studia literarum conciliant. Solida in malo amicitia esse non potest.

2. In eligendo amico magna cautio exhibenda, juxta illud quod vulgus ait: multos salis modios simul edendos esse, ut amicitiae munus expletum sit. Sunt autem quatuor in eo probanda. cum quo inire amicitiam cupis. *Fides*, res difficillima, cuius sola ferè umbra in tertis reputatur, ut te & tua ei tutò committas. *Intentio*, ut amicitia finem honestum habeat & res divina non transeat in turpitudinem. *Discretio*, ut scias quid præstandum illi, quid ab eo petendum. *Patientia*, ut paratus sit animus quæcumque adversa pro amico sustinere. Hæc cum in illo probaveris, explorare insuper debes, prioribus amicis quomodo usus sit: nam talem in te futurum sperabis, quem cæteris se præbuit. Fidus amicus vivus thesautus est, magnâ servandus curâ, magno, si pereat, fletu lugendus. Beatus es si talem habes, qui te diligit, non tuas opes, non mensam, non ingenium: qui errantem corrigat, ca-

B. Bona Opus. Spirit.

A a

dentem sublevet, currentem adhortetur. Similem illi non invenies, quacunque cœli ambitus pater. Multi sunt, qui dicuntur amici, eorum qui verè sint paucissimi numerantur. Nemo alterum gratis amat. Qui se spectat, qui res externas sibi pro fine proposuit, verus amicus non est. Tandiu te diligit, quamdiu utilis ei fueris. Sublatâ mensâ deficiet; atque ut cœpit, sic desinet. Vera amicitia ibi maximè deest, ubi creditur abundare.

3. Sicut Medicus carissimum sibi ægrotantem curatur nec ferro, nec igni parcit: ita erga amicum correctione indigentem te gerere debes, liberrimè, audacter, constanter, nihil negligendo, aut dissimulando. Damnable est obsequium, per quod vitia foventur. Sit autem admonitio secreta, adsit ei omnis suavitas, careat omni verborum acerbitate. An aliquis tibi in amicitiam recipiendus sit, diu delibera; cum placuerit fieri, toto illum pectore admitte: tam liberè cum eo loquere, quam tecum. Ita quidem vivere debes, ut nihil tibi committas, nisi quod inimico committere possis: sed quia interveniunt quædam, quæ consuetudo fecit arcana, omnes curas cum amico, omnes cogitationes misce. Quidam quæ solis amicis committenda sunt, obviis narrant & in qualibet aures quicquid urit exonerant: alii etiam carissimorum conscientiam reformidant & intra pectus omne secretum premunt, nec sibi quidem credituri, si fieri posset. Utrumque vitium est, & omnibus credere & nulli; sed alterum honestius, alterum tutius. Quod si cupis sine periculo cum omnibus loqui, id facilè assequeris, non occultando quæ feceris, sed nihil faciendo quod velis occultum esse.

4. Affinis amicitiae est affabilitas, quæ humanam conversationem moderatur, in qua servanda modestia est, servandum silentium. Multa decet audire virum probum, pauca loqui. Vitiosum est velle potius sciri, quam scire; cognosci, quam alios cognoscere; proprias merces inutiliter prodigere; quam sibi alienas comparare. Assueceris

opert eorum cum quibus vivis verbis & moribus incompositis : & quia multi multa loquuntur falsa, inepta, puerilia, nihilque ad rem pertinentia, hæc prudenter disimulabis. Animi abjecti ac muliebris est, cum iis dumtaxat versari velle, qui cedant, applaudent & adulentur. De te rebusque tuis parcias loquere, tuæ sententiæ ne pertinaciter inhæreas & à verbis elatis abstine, quæ auctoritatem & magisterium sapiant. Cum quidpiam contra decorum occurrit tibi, in te regressus teipsum interroga, an & tu tali vitio labores : tum ex omnibus quæ audis & vides, aliquid semper ad tuum profectum excerce. Bene tecum agitur, si ex alieno peccato tuum emendas.

5. Cum tibi aliquid occurrit insolitum, inopinatum & ab usu tuæ patriæ abhorrens, ne id continuo reprehendas : nam levis animi indicium est aliena mirari & redire & suo servire municipio. Res æstimandæ prout sunt, non ut videntur. Vulgus omnia æstimat ex novitate, artificio, raritate, difficultate, pompâ, rumore & extrinseco apparatu : sapiens intrinsecum rei pretium & honestatem respicit ; eaque omnia spernit, quæ plebs insana admiratur. Quicquid acciderit penes te est ut fructum ex eo capias. Noli te coarctare & limitare proventum tuum. Licet tibi personam obducere & actores fabulæ imitari. Illi dum flent, non dolent ; dum emunt, non possident ; jubent sine imperio, objurgantur sine vindicta, objurgant sine ira : agunt scilicet alienam vitam. Utinam & sic in aliorum societate te geras sine affectu & proprietate. Magnum theatrum mundus est, in quo tot histriones, quot homines sunt. Cura autem ut quantum fieri potest spectator sis, non actor fabulæ. Qui spectaculum sui in scena exhibent, laborant : qui spectant, rident & delectantur.